

Kritik mot Radiotjänst i Kiruna AB för handläggningen av ett överklagande i ett ärende om radio- och TV-avgift

Beslutet i korthet: En person överklagade ett beslut där Radiotjänst i Kiruna AB hade ålagt henne att betala radio- och TV-avgift. I sitt överklagande framställde hon dessutom två andra yrkanden. Radiotjänst upphävde vid omprövning av beslutet åläggandet att betala avgift. Radiotjänst kritiserades bl.a. för att inte efter omprövningen ha överlämnat överklagandet till förvaltningsrätten.

Anmälan

AA framförde i en anmälan klagomål mot Radiotjänst i Kiruna AB (Radiotjänst) med anledning av handläggningen av ett ärende om radio- och TV-avgift rörande hans sambo BB. Han uppgav bl.a. att Radiotjänst inte hade vidarebefordrat BB:s överklagande av myndighetens omprövningsbeslut till förvaltningsrätt trots att beslutet om avgiftsskyldighet inte vid omprövningen hade ändrats så som BB begärt i sitt överklagande. – AA gjorde också gällande att Radiotjänst till följd av dess handläggning av ärendet var skyldig att utge skadestånd.

Utredning

Handlingar i det aktuella ärendet begärdes in och granskades. Av handlingarna framgick sammanfattningsvis följande.

Radiotjänst meddelade den 31 januari 2011 ett beslut om omprövning av BB:s radio- och TV-avgift, varefter hon den 21 februari kom in med ett överklagande av beslutet. I överklagandet, som var ställt till Förvaltningsrätten i Luleå, framställde BB yrkande om att Radiotjänsts beslut om avgiftsskyldighet skulle upphävas och att myndigheten skulle åläggas att återbetala erlagd avgift jämte viss ränta. Vidare yrkade BB att domstolen skulle ”ålägga Radiotjänst att ändra sina rutiner” på vissa angivna sätt. Vid omprövning den 24 februari beslutade Radiotjänst att ändra det tidigare fattade beslut om avgiftsskyldighet och angav att återbetalning av erlagd avgift skulle ske. I beslutet angavs också att Radiotjänst inte skulle komma att ersätta BB i fråga om yrkad ränta.

BB påpekade i en skrivelse till Radiotjänst den 28 februari att myndighetens senaste omprövning inte innebar att tidigare beslut hade ändrats så som hon hade

begärt i sitt överklagande och att detta därför borde överlämnas av Radiotjänst till förvaltningsrätten. Radiotjänst angav i en svarsskrivelse att myndigheten inte betalar ut någon ränta vid återbetalningar och hänvisade till en dom från Regeringsrätten. Sedan BB därefter frågat om överklagandet hade överlämnats till förvaltningsrätten, svarade Radiotjänst henne den 9 mars att överklagandet inte skulle komma att skickas vidare till domstol på grund av att myndigheten den 24 februari hade ändrat tidigare beslut. BB skickade samma dag sitt överklagande direkt till förvaltningsrätten, som översände överklagandet till Radiotjänst för handläggning. I en skrivelse till BB den 16 mars angav Radiotjänst bl.a. att vad BB i överklagandet yrkat om åläggande för myndigheten att ändra sina rutiner inte är frågor som förvaltningsrätten kan pröva.

Såvitt framgick av handlingarna hade Radiotjänst inte heller därefter överlämnat BB:s överklagande till förvaltningsrätten.

Ärendet remitterades till Radiotjänst för upplysningar och yttrande om handläggningen av BB:s överklagande. Radiotjänst inkom, genom verkställande direktören CC, med ett remissvar och anförde bl.a. följande.

Handläggningen i ärendet

Radiotjänst i Kiruna AB har enligt avtal med staten ett uppdrag att hantera uppbörderna av radio-och tv-avgifter samt att bedriva avgiftskontroll. Avgiftskontrollen sker genom att Radiotjänst kontakter hushåll som inte betalar avgiften. Kontakterna kan ske genom telefonsamtal, brevutskick eller personliga besök.

I det aktuella ärendet har en av Radiotjänsts kontrollanter besökt BB i hennes bostad 2010-11-30. Enligt noteringarna på anmälan har BB medgett innehav av tv-mottagare. Radiotjänst har registrerat, med anmälan som grund, en avgift i BB:s namn.

BB bestrider avgiften i ett e-brev 2011-01-29. I omprövningsbeslut daterat 2011-01-31 vidhåller Radiotjänst avgiftsskyldigheten med hänvisning till anmälan från kontrollanten. Omprövningsbeslutet överklagas av BB 2011-02-21. Radiotjänst ändrar i beslut 2011-02-24 tidigare fattat beslut om avgiftsskyldighet och återbetalar inbetald avgift.

BB undrar i e-brev daterat 2011-02-22 när överklagandet kan förväntas nå förvaltningsrätten i Luleå. I e-brev daterat 2011-02-28 informerar Radiotjänst om att tidigare beslut om avgiftsskyldighet ändrats och bifogar även beslutet i elektronisk form.

I e-brev 2011-02-28 frågar BB om överklagandet är överlämnat till förvaltningsrätten. Radiotjänst skickar svar i e-brev 2011-03-04 med information om att ränta inte utbetalas vid återbetalning.

I e-brev 2011-03-06 undrar BB om överklagandet är överlämnat till förvaltningsrätten. Radiotjänst har i e-brev 2011-03-09 meddelat att ärendet inte kommer att överlämnas till förvaltningsrätten eftersom Radiotjänst ändrat tidigare omprövningsbeslut om avgiftsskyldighet.

Radiotjänst får en underrättelse från förvaltningsrätten i Luleå, med en skrivelse från BB, ankomstdatum 2011-03-11. Radiotjänst besvarar skrivelsen i ett e-brev 2011-03-16.

Radiotjänsts bedömning

Omprövning och överklagande

Enligt 15 § lagen om finansiering av radio och tv i allmänhetens tjänst, ska Radiotjänst ompröva beslut om avgiftsskyldighet och påförande av avgifter enligt lagen. Radiotjänst har i det aktuella ärendet sänt ett omprövningsbeslut daterat 2011-01-31. Enligt 21 § ovan nämnda lag får Radiotjänsts beslut enligt 15 § överklagas. Av paragrafen framgår att övriga av Radiotjänst fattade beslut inte får överklagas.

BB har yrkat att förvaltningsrätten bl.a. ska ålägga Radiotjänst att ändra vissa rutiner. Dessa frågor kan inte förvaltningsrätten i Luleå pröva vilket framgår av 21 §.

I beslut daterat 2011-02-24 har Radiotjänst ändrat tidigare fattat beslut om påförande av avgift och inbetald avgift har också återbetalats. Enligt 22 § förvaltningslagen framgår att ett beslut får överklagas av den som beslutet angår, om det har gått honom emot. Eftersom Radiotjänst ändrat tidigare fattat beslut om avgiftsskyldighet, kan inte förvaltningsrätten i Luleå pröva frågan om avgiftsskyldighet.

Handläggningen

Enligt 4 § 2 st förvaltningslagen ska frågor från enskilda besvaras så snart som möjligt. Handläggarna som svarat på BB:s e-brev 2011-02-28 och 2011-03-04 uppfattade att de besvarat frågan om ärendet överlämnats till förvaltningsrätten genom att meddela att tidigare beslut om avgiftsskyldighet ändrats och att inbetald avgift återbetalats. Eftersom svaren kunnat skrivas tydligare i denna fråga har Radiotjänst påmint medarbetarna om vikten av att besvara frågor på ett tydligt sätt.

AA kommenterade remissvaret.

Rättslig reglering

Enligt 15 § lagen (1989:41) om finansiering av radio och TV i allmänhetens tjänst ska Radiotjänst ompröva beslut om avgiftsskyldighet och om påförande av avgifter enligt lagen om den som beslutet rör begär det eller skäl annars föreligger. Radiotjänsts beslut i ärenden om omprövning får enligt 21 § överklagas hos allmän förvaltningsdomstol. I övrigt får Radiotjänsts beslut inte överklagas.

Grundläggande bestämmelser om överklagande av beslut och förvaltningsmyndigheters hantering av överklagande finns i förvaltningslagen (1986:223), FL. I 22 § föreskrivs att ett beslut får överklagas av den som beslutet angår, om det har gått honom emot och beslutet kan överklagas. Av 23 § andra stycket framgår att en skrivelse med överklagande ska ges in till den myndighet som har meddelat beslutet. Enligt 24 § första stycket prövar den myndighet som har meddelat det överklagade beslutet om skrivelsen med överklagandet har kommit in i rätt tid. Har skrivelsen kommit in för sent, ska myndigheten som huvudregel avvisa den. Om skrivelsen inte avvisas enligt 24 §, ska enligt 25 § den myndighet som har meddelat beslutet överlämna skrivelsen och övriga handlingar i ärendet till den myndighet som ska pröva överklagandet. Överlämnandet ska ske utan dröjsmål och handläggningstiden bör inte överstiga en vecka (se t.ex. JO 2002/03 s. 424).

I 27 § FL stadgas att om en myndighet finner att ett beslut, som den har meddelat som första instans, är uppenbart oriktigt på grund av nya omständigheter eller av någon annan anledning ska myndigheten ändra beslutet, om det kan ske snabbt och enkelt och utan att det blir till nackdel för någon enskild part. Skyldigheten gäller som huvudregel även om beslutet överklagas. Om myndigheten vid omprövning själv ändrar beslutet såsom klaganden begär, förfaller överklagandet (28 § första stycket FL). I så fall tillämpas inte reglerna i 24 och 25 §§ FL. Ändrar myndigheten däremot beslutet på annat sätt än klaganden begär, ska överklagandet anses omfatta

det nya beslutet, om inte avvisning ska ske på grund av att skrivelsen med överklagandet har kommit in för sent (28 § andra stycket FL).

Bedömning

Den 31 januari 2011 beslutade Radiotjänst att BB skulle betala 1038 kr i radio- och TV-avgift. BB överklagade detta beslut och yrkade att det skulle upphävas. Dessutom yrkade hon dels ränta på vad hon hade betalat, dels att förvaltningsrätten skulle ålägga Radiotjänst att ändra sina rutiner i vissa avseenden. Den 24 februari 2011 omprövade Radiotjänst beslutet av den 31 januari. Radiotjänst upphävde beslutet att BB skulle betala radio- och TV-avgift. I beslutet förklarade Radiotjänst också att bolaget inte skulle betala ränta till BB. Överklagandet överlämnades inte till domstol.

Av utredningen framgår att Radiotjänst grundade sitt ställningstagande om att inte överlämna överklagandet till domstol på att myndigheten i fråga om avgiftsskyldigheten hade ändrat sitt beslut såsom BB hade begärt samt att övriga av henne i överklagandet framställda yrkanden inte lagligen kunde bifallas respektive inte kunde prövas av domstol.

Som framgått är Radiotjänsts uppgift enligt förvaltningslagens bestämmelser begränsad till – utanför tillämpningsområdet för omprövningskyldigheten – att ta ställning till om ett överklagande har kommit in i rätt tid. De övriga förutsättningar som måste vara uppfyllda för att överklagandet ska kunna tas upp till prövning i sak, t.ex. att det är fråga om ett beslut som är överklagbart, prövas av den högre instansen och alltså inte av beslutsmyndigheten (se t.ex. JO 1991/92 s. 316 och Hellners och Malmqvist, Förvaltningslagen med kommentarer, 3:e uppl., s. 286). Givetvis ankommer det även uteslutande på överinstansen att pröva förutsättningarna för att i sak bifalla ett visst yrkande.

Frågan i detta ärende är om BB:s överklagande hade förfallit enligt 28 § FL eftersom Radiotjänst i sitt omprövningsbeslut den 24 februari ändrade sitt tidigare beslut så som som BB hade begärt. Till följd av omprövningen upphävde Radiotjänst beslutet om avgift. Eftersom BB i sitt överklagande framställde ytterligare yrkanden – som inte tillgodosågs genom Radiotjänsts omprövningsbeslut – innebär Radiotjänsts beslut emellertid inte att överklagandet förföll enligt 28 § FL. Att Radiotjänst ansåg att dessa yrkanden inte lagligen kunde bifallas respektive inte kunde prövas av domstol är utan betydelse.

Det sagda innebär att Radiotjänst efter sitt omprövningsbeslut borde ha tagit ställning till om BB:s överklagande hade kommit in i rätt tid och om så var fallet utan dröjsmål överlämnat det till förvaltningsrätten.

Av utredningen framgår också att Radiotjänst inte i samband med sitt beslut den 24 februari underrättade BB om att hennes överklagande enligt Radiotjänsts uppfattning hade förfallit. En sådan upplysning borde Radiotjänst ha tagit in i beslutet (se prop. 1985/86:80 s. 80).

För sin bristfälliga handläggning av BB:s överklagande i nu angivna hänseenden förtjänar Radiotjänst kritik.

Vad som i övrigt kommit fram föranleder inte något uttalande från min sida annat än att jag vill nämna att JO inte är behörig att pröva anspråk på skadestånd.

Ärendet avslutas.